

P/IR-1/2/3/4

Információs kihívások a társadalomtudományban

**Tóvári Judit főiskolai tanár (Eszterházy Károly Főiskola Médiainformatika Intézet
Informatika Tanszék, tovarij@ektf.hu)**

péntek 11:00–13:00, D épület 001.

A kurzus célja

A kurzus az információs társadalom információközpontú és technológiai-gazdasági megközelítése szempontjából vizsgálja a digitális kor hatásait a kutató munkájára, a digitálisan létező források és keresőeszközök megjelenésének hatását a kutatómunka szükségszerű változásaira, a szerzői jogi kérdésekre és a könyvtárak, levéltárak, múzeumok szerepvállalására a digitálisan elérhető források kereshetőségének és felhasználhatóságának biztosításában. Célja, hogy gyakorlati segítséget is nyújtson tudományos értekezések digitalizált vagy eleve csak digitálisan létező forrásanyagának összegyűjtéséhez és ezek etikus felhasználásához.

A kurzus tematikája

Az új technológiák a forráskutatás szolgálatában.

Az információs társadalom és a kulturális örökség az EU szakpolitikai között, az E-Content Plus program, a digitális megőrzés iniciatívái.

A tudomány helye és szerepe az információs társadalomban.

A kulturális örökség audiovizuális és szöveges forrásai a világhálón. (A lentebb felsoroltak csupán illusztrációk a témához).

Az Európai Unió digitális könyvtári kezdeményezése, az Europeana.

A Library of Congress (USA), a British Library digitális gyűjteményei és szolgáltatásai.

Nemzetközi együttműködéssel épülő többnyelvű multimédia könyvtárak.

Jelentősebb hazai és nemzetközi audiovizuális archívumok (a MaNDA, a NAVA, a Diafilm-múzeum, a Gramophon online és a European Film Gateway).

A Magyar Elektronikus Könyvtár projekt (részei: könyvgyűjtemény, folyóirat-gyűjtemény, képparchívum).

Önálló digitális képkönyvtárak (Magyar Digitális Képkönyvtár, World Digital Library, A képzőművészet Magyarországon, Web Művészeti Galéria).

Tematikus portálok, például:

Az antik görög és római irodalom, az angol reneszánsz digitális forrásgyűjteménye, a Perseus Project.

A magyar irodalom kiemelkedő alkotásainak virtuális gyűjteménye, a Digitális Irodalmi Akadémia.

A múlt század újságcikkekben és képekben: a Huszadik Század portál.

A tájékozódás forrásai elektronikus könyvtárak, múzeumok, levéltárak, szöveg-, kép- és hangarchívumok, elektronikus katalógusok elérhetősége felől.

Elektronikus források felhasználásának szerzői jogi vonatkozásai. Hivatkozás elektronikus forrásokra.

A teljesítés feltétele

A hallgató kutatási tervet készít, amiben leírja, hogy miként kutatná, hogyan használná fel eredeti kutatási témájához a különféle digitális könyvtári forrásokat. Az alábbi témakörökre kell kitérni:

- a kutatási kérdés megfogalmazása,
- az anyaggyűjtés elméleti és gyakorlati módszere,
- hogyan és honnan gyűjtene adatokat,
- hogyan építené be dolgozatába a forrásokat, különös tekintettel az audiovizuális és képi forrásokra,
- figyelembe venné-e és hogyan az egyes forrásokhoz kapcsolódó blogokat és
- hogyan hivatkozna a felhasznált forrásokra.

A kutatási tervet írásban kell leadni, majd egy „minikonferencia” keretében bemutatni, amelyet hozzászólások és vita követ. A bemutatás része egy ppt prezentáció.

Olvasmányjegyzék

- Alapelvek a szellemi tulajdon kezeléséhez digitális környezetben (1997). In:
Replika : szociológiai viták és kritikák : társadalomtudományi folyóirat. 28. sz., p. 173-180.
- AMBERG ESZTER (2010). Szerzői jog a digitális könyvtárban. In: Tudományos és műszaki tájékoztatás, 57. évf. 6. sz., p. 250-258. – URL: http://tmt.omikk.bme.hu/show_news.html?id=5330&issue_id=515
- BENEDEK ANDRÁS (2007). Tanulás és tudás a digitális korban. – In: *Magyar tudomány*, 168. évf. 9. sz., p. 1159-1162. – URL: <http://epa.oszk.hu/00600/00691/00045/pdf/1159-1162.pdf>
- CELLER ZSUZSANNA (2004). Bevezetés a digitális korszak intellektuális tulajdonviszonyaiba : szerzői jog, szabadalom, védjegy. – In: *Elektronikus könyv és nevelés* ISSN 2061-0912, 6. évf. 3. sz., p. 40-42. – URL: <http://epa.oszk.hu/01200/01245/00023/6Cellerzs.html>
- CSEPELI GYÖRGY [ET AL.] (2007). Közszolgálat a digitális korban. – In: *Médiakutató* ISSN 1586 8389, 8. évf. 2. sz., p. 7-23. – URL: http://www.mediakutato.hu/cikk/2007_02_nyar/01_kozszolgalat_digitalis_korban/01.html
- Culture in the Digital Age. – URL: http://ec.europa.eu/information_society/tl/soccul/cult/index_en.htm
- KIRÁLY Miklós (2007). *Az Európai Unió jogának hatása a kultúrára*. - Budapest : Új Ember. - 304 p.
- DANCS SZABOLCS (2008). A digitális könyvtár és a szerzői jog. – In: *Tudományos és műszaki tájékoztatás*, 55. évf. 11/12. sz., p. 548-550. – URL: http://tmt.omikk.bme.hu/show_news.html?id=5013&issue_id=499
- DÁVID ADRIENNE (2009). Kulturális örökségünk digitális képeken. "Megnyílt" a Magyar Digitális Képkönyvtár. – In: *Könyv, könyvtár, könyvtáros*, 18. évf. 9. sz., p. 26-32. – URL: <http://epa.oszk.hu/01300/01367>
- Digitális menetrend, i2010 stratégia, eEurópa cselekvési tervek, programok. – URL: http://europa.eu/legislation_summaries/information_society/strategies/index_hu.htm
- DRÓTOS LÁSZLÓ (2011). Li, Yuan-Banach, Meghan: Intézményi repozitóriumok és digitális megőrzés. – In: *Tudományos és műszaki tájékoztatás*, 58. évf. 8. sz., p. 361-364.
- DRÓTOS LÁSZLÓ (2010). Moghaddam, Golnessa Galyani: Digitális megőrzés: kérdések és feladatok könyvtárosi szempontból. – In: *Tudományos és műszaki tájékoztatás*, 57. évf. 11/12. sz., p. 498-501.
- KARVALICS LÁSZLÓ, Z. (2001). Bevezető az információs társadalom tudománytörténetéhez. – In: *Információs társadalom* : társadalomtudományi folyóirat, 1. évf. 1. sz., p. 34-48. – URL: http://epa.oszk.hu/01900/01963/00001/pdf/infotars_2001_01_01_034-048.pdf
- KOVÁCSNÉ KORENY ÁGNES (2009). Eckes, Georg-Segbert, Monika: European Film Gateway: az európai filmarchívumok portálja. – In: *Tudományos és műszaki tájékoztatás*, 56. évf. 8. sz., p. 393-395. – URL: http://tmt.omikk.bme.hu/show_news.html?id=5190&issue_id=507
- MONOK István szerk. (2004). *A könyvtárak és a hatalom* [elektronikus dok.] : tanulmányok és dokumentumok. - Budapest : MEK, 2004.04.25. - URL: <http://mek.niif.hu/01600/01641/01641.pdf> (letöltés: 2012. 01.20.). - Eredeti kiadása: (Nemzeti téka, ISSN 1586-1163). - Budapest : Gondolat : OSZK, 2003. - ISBN 963 200 470 1
- Newspaper collections : a guide to our collections / British Library. - URL <http://www.bl.uk/newspapers>
- NYÍRI Kristóf (cca 1999). Információs társadalom és nemzeti kultúra. – URL: <http://nyitottegyetem.phil-inst.hu/kmfil/kutatas/nyiri/nk.htm> (letöltés: 2012. 01.20.)
- PAPP-VÁRY ÁRPÁD (1991). A térképszerezői jog a digitális korszakban. – In: *Geodézia és kartográfia*, 43. évf. 4. sz., p. 304-307. – URL: www.fomi.hu/honlap/magyar/szaklap/geodkart.htm
- ROSS, SEAMUS (2001). Az emlékezet jövője: digitális megőrzés és társadalomtudományok. – In: *Világosság*, 42. évf. 7/9. sz., p. 31-57. Teljes szöveg: www.vilagosság.hu - regisztráció után letölthetőek a cikkek (2002-től)
- ROWBOTTOM, JACOB (2007). Sajtószabadság és politikai vita a digitális korban / ford. KISS DÁVID. In: *Fundamentum* : emberi jogi folyóirat, 11. évf. 2. sz., p. 5-22. – URL: <http://157.181.181.13/dokuk/07-02-01.pdf>
- SZÉKELY MIKLÓS (2011). Múzeumok a digitális korban. – In: *Műértő* ISSN 1419-0567, 14. évf. 1. sz., p. 23.
- Szerzői és kapcsolódó jogok az információs társadalomban. – URL: http://europa.eu/legislation_summaries/information_society/data_protection/index_hu.htm
- TÓTH PÉTER BENJAMIN (2002). A digitális könyvtár és a szerzői jog. – In: *Tudományos és műszaki tájékoztatás*, 49. évf. 6/7. sz., p. 248-259. – URL: http://tmt.omikk.bme.hu/show_news.html?id=684&issue_id=42
- TÓVÁRI Judit (1999). *A szellemi munka technikája* : a szakirodalom keresése : hivatkozások és irodalomjegyzék készítése. – Nyíregyháza : Dialógus. – 120 p. - URL: http://www.ektf.hu/~tovarij/tanseg_altalanos.htm
- VARGA Katalin (2005). *Szöveg és tartalom az információs társadalomban* : módszerek és lehetőségek az információ minőségi szelektálására. - Pécs : PTE FEEK., - 164 p. - (Humán szervező (munkaügyi) menedzser sorozat, ISSN 1218-6880). - Bibliogr.: p. 151-159.